

Azərbaycanın tranzit imkanlarının daha da genişlənməsi zaman məsələsidir

Prezident İlham ƏLİYEV: "Zəngəzur dəhlizinin reallaşması tarixi zərurətdir"

Prezident İlham Əliyev yanvarın 10-da yerli televiziya kanallarına verdiyi geniş müsahibəsində digər məsələlərlə yanaşı, Zəngəzur dəhlizi barədə də danışmışdır. Dövlət başçısı vurğulamışdır ki, bu dəhlizin fəaliyyətə başlaması tarixi zərurətdir və dünyanın bir çox nüfuzlu ölkələri dəhlizin açılmasında maraqlıdır.

Məlumdur ki, hazırda beynəlxalq ticarətin 80 faizi okean və dənizlər üzərindən həyata keçirilir. Amma dəniz yolu ilə ticarətin aparılması o qədər də səmərəli deyil. Birinci səbəbi çatdırılma müddətinin çox olması, ikinci səbəbi təhlükəsizliyin güvənsizliyi, üçüncü və əsas səbəbi isə daşıma xərclərinin bahalıdır. Bu üzdən yüklərin avtomobil və dəmir yolu ilə daşınması daha cəlbedici görünür. Elə həmin nəqliyyat vasitələrinin işlədiyi marşrutların dünyanın aparıcı dövlətlərinin maraq dairəsində olması və nəzarəti ələ keçirmək istəmələrinin də səbəbi budur.

Bu baxımdan Zəngəzur dəhlizinin açılmasında maraqlı olan ölkələrin çox olması təsadüfi deyil. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, bunun bir səbəbi də Rusiya-Ukrayna müharibəsinin şimal qonşumuzun Avropaya olan qapısını bağlamasıdır. Üstəlik, Çin də Şərqi Sibir dəmir yolu ilə Rusiya üzərindən yüklərini "qoca qitə"yə çatdırma bilmir və bu səbəbdən o, Zəngəzur dəhlizinin açılmasına xüsusi maraq göstərir. Zarafat deyil, Rusiya marşrutunun bağlanması Çinlə Avropa arasında olan bir trilyonluq ticarətin aparılmasında əməli-başlı çətinliklər yaradır.

Lakin bu da hamısı deyil. Qeyd etdiyimiz kimi, Ukrayna ilə müharibə Rusiyanın üzünə Avropaya çıxışı bağlayıb. Belə vəziyyətsizə nə qə-

dər davam edəcəyi məlum deyil. Ona görə Rusiya da Zəngəzur dəhlizinin açılmasında maraqlıdır. Üstəlik, üçtərəfli Bəyanata görə həmin dəhlizə Rusiya nəzarət edəcək, baxmayaraq ki, bu məsələdə ABŞ Rusiya və Çinlə rəqabət aparır. ABŞ-ın isə xüsusi təqdim etməyə ehtiyac yoxdur, bütün hallarda dünyanın bir nömrəli gücüdür.

Amma kim nə deyir desin, Zəngəzur dəhlizinin açılmasında ən maraqlı olan ölkələr Azərbaycan və Türkiyədir. Bu yolun açılması iki qardaş ölkə, eləcə də böyük türk birliyinə həm iqtisadi, həm də böyük siyasi fayda gətirəcək. O cümlədən "bir millət, iki dövlət" in mühüm tranzit ölkələri kimi əhəmiyyəti daha

da artacaq və onlar Asiya ilə Avropanı birləşdirən körpü rolunu oynayacaq ki, bu da iqtisadi-siyasi dividend deməkdir. Onu da xüsusi vurğulayaq ki, ölkəmiz kimi Türkiyə də bu işə əvvəlcədən hazırlıq görüb. Bu baxımdan İstanbul boğazının altından dəmir yolu xəttinin çəkilməsi təkə ölkədaxili nəqliyyat layihəsi deyil.

Prezident İlham Əliyev yerli telekanallara müsahibəsində qeyd etmişdir ki, Azərbaycan da bu işə illər öncə böyük həcmdə sərmayə qoyub. Azərbaycan ərazisində Orta dəhlizə bağlı bütün işlər vaxtında görülüb. Sadəcə olaraq, Bakı-Yalama və Ələt-Astara dəmir yolunun modernləşdirilməsinin başa çatdırılması qalıb. Hazırda Orta və Şimal-Cənub

dəhlizləri ilə yüklərin daşınmasında heç bir problem yoxdur.

Prezident İlham Əliyev nəqliyyat dəhlizlərinin əhəmiyyətini vurğulayaraq demişdir: "Çünki, adətən, açıq dənizə çıxışı olmayan ölkələr tranzit imkanlardan istifadə edə bilmirlər. Azərbaycan nadir ölkələrdəndir ki, açıq dənizə çıxışı yoxdur, ancaq artıq beynəlxalq logistika və nəqliyyat mərkəzinə çevrilib. Bizim infrastrukturumuz - dəmir yolları, hava limanları, Ələt Beynəlxalq Dəniz Limanı və digər nəqliyyat infrastrukturunu, Xəzərdə ən böyük donanma və eyni zamanda bizim donanmamız Qara dənizdə də işləyir. Mənim göstərişimlə bizim Qara dənizdəki donanmamızda gəmilərin sayı artırılacaq.

Yeni çox böyük nəqliyyat bazarında Azərbaycan ciddi aktora çevrilib. Əlbəttə ki, Zəngəzur dəhlizinin reallaşması tarixi zərurətdir".

Prezident İlham Əliyev jurnalistlərə onu da bildirmişdir ki, "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi ilə mərhələli şəkildə 15 milyon tondan 30 milyon tona qədər yük daşıma bilər. "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin Orta dəhlizlə rəqabət aparacaq qədər əhəmiyyətli layihə olduğunu deyən dövlət başçısı müsahibəsində Orta dəhlizin çəkilməsində yaranan çətinliklərdən də danışmışdır. Bildirmişdir ki, Bakı-Tbilisi-Qars layihəsinin təşəbbüskarı ölkəmiz olub. Bu layihə icra edilərkən ölkəmiz bir çox siyasi çətinliklərlə qarşılaşıb. Çünki həmin layihənin icrası faktiki olaraq işğalçı Ermənistanı kənarında qoyurdu. Buna görə də bir çox böyük Qərbi ölkələri layihənin əleyhinə çıxırdılar. Amma bütün bunlara baxmayaraq ki, bizim siyasi qətiyyətimiz sayəsində layihənin icrası mümkün oldu.

Söz düşmüşkən qeyd edək ki, Orta dəhlizdən daşınan yüklərin həcmi artırılması istiqamətində də ölkəmiz fəal iştirak edir. Bu işdə isə vahid daşıma tarifləri önəmli rol oynayır. Artıq bu sahədə müsbət nəticələr əldə olunub - Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Gürcüstan müəyyən razılığa gəliblər.

Bir sözlə, Orta dəhlizin, "Şimal-Cənub" marşrutunun və Zəngəzur dəhlizinin tam gücü ilə işləməsi ölkəmizin dünyada tranzit əhəmiyyətini daha da artıracaq. Biz bu imkanlardan yararlanıb yüksək gəlir əldə etməklə yanaşı, beynəlxalq aləmdə siyasi çökümü də artırmış olacağıq.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"